చెంగల్వ

నడినెత్తిన మబ్బు తునకలన్నీ నిదుర మత్తులో ఉన్నాయి. పారాడే బాలపాపడు కన్నులెత్తి అమ్మవంక చూసిన చూపుమీద ఉంది ఆకాశం. చిన్నదాని చెక్కిలి పుణికేందుకు, బాలకుమారుడు చేయి జాపినట్టు ఆకాశానికి అల్లంత చేరువకు అందీ అందనట్టు వుంది కొండ శిఖరం. శిఖరానికి పది బారల దిగువను ఆదమరచి ఆపసోపాలుపడే కన్నె పడుచులాగా మల్లెల గుబురు, గుబురుమీదకు కమ్ముకుని కలియబడుతూన్న జాజితీవల కీకారణ్యం. ఏ వాడ నుంచో సాగివస్తూ, ఎన్నో ఘుమఘుమలు మూటకట్టుకు వస్తున్న చల్లగాలి—

ఓబులయ్యకోనలో, పన్నీరు మాకులబాట నంటుకుని, ఏటి చిలుక వారను, జారుడు బండలమీద పాదం మోపీ మోపకుండా, కటిక చీకటిలో, కన్నుపొడిచినట్టు చెల్లా చెదరుగా మెరిసే మిణుగురుల వెలుగు ఆనవాలు పెట్టుకుంటూ, అప్పటికి ఏ జామాయె, చిక్క. నాయకుడు పయనంకట్టి—

ఆ కడకు నూరు అమ్మల దూరాన—ఆరుద్ర నక్షత్రం మెరసే మెరుపుక్రింద సూటిగా తురాయి తోపులో వాళ్ళ గూడెం ఉంది. ఆ కడ, అయ్య దొడ్డనాయకుడు, తన చేతి

క్రింద, చెట్లక్రింద నమ్ముకు బతికే వేయిన్నొక్క విలుకాడికీ ఎకిమీడు.

అటువంటి తన అయ్య దొడ్డనాయకుడు, నాటికి మూడుపొద్దులనాడు, కోనలో లేడికూనను కోరనేసుకు పోవచ్చిన చిరతను అదలించబోయి, అటో ఉరుకు ఉరకం గనే గురి బెడిసి, కాలు మలగబడె.

పడిన పాటుకు మరో మొనగాడైతే కోలుకునేవాడే కాడు. నాయకుడు అంతపాటూపడి, తెప్పరిలుకున్నాడు. ముక్కలా, మూలగలా, కాని, మరో పొద్దుకల్లా కాలు, పూర్ణమైపోయె. మందుకు లొంగలా, మాకుకు లొంగలా. పూసిన పసరల్లా విరిగింది. కట్టిన ఆకల్లా ఎండి పేరింపులైంది. యింక ఏం సాధన!

అక్కడికి ఒక్క పొద్దు పయనంలో సిరిసింతల తోపులో, గంగధార మడుగు ఒడ్డున, ఒంటికంబం గుడిలో కొలువున్న సిరిదేవమ్మను కొలుచుకుంటూ తెలతెలవారం గనే ప్రతి పొద్దూ, సిటికెన వేలి రగతంసుక్క ఆ అమ్మతల్లికి ఆరగింపుచేస్తూ, దగలేక దప్పికలేక సదా ఆనీడనే పడుండే గణాచారికి ఆ వైనం చెప్పి, శకునం అడగ్గా, కొలువున్న ఆ తల్లి నోటివెంట పలికించిం దేమంటే — ఔనురా ఓరయ్య — ఆకళించకరా —

'భూమి పుట్టక ముందు, పృథివి పుట్టక ముందు, తనంత ఆకాశంలో, ఆకాశమంత తానై, శివదేవయ్య తపస్సులో ఉండగా, ఆతపస్సు పండి పండి, పండు తల్లంటి అమ్మవారైంది. కాలుఊనేందుకులేక, గాలిలో తేలిపోతున్న

అమ్మవారిని, అయ్య సిగపాయలో ఉన్న చందమామ, హంస వాహనమై మరల్చుకొచ్చాడు. అయ్యకు అమ్మ మీద మనసు కాగా, చేజాపి చేరువకు తీసుకోబోయినాడు. ఆ తల్లి అందుకు ఒల్లనంది. కాలు మోపేందుకు వీలూ చాలూ లేని గగనంలో ఎల్లకాలం తేలిపోలేనంది. శివదేవయ్య చిన్నబోయి, మొగం చిట్లించగా, చందమామ అయ్య తడబాటు చూసి ఒకసారికి రెండు సారులు నవ్వాడు. ఒక నవ్వు చెంగల్వ, మరో నవ్వు మరో చెంగల్వ అయింది. అనగా-ఒక పువ్వు గాలిలో రాలి, రాలి, రేకలు విచ్చుకుని, ఒక్క మొయిని పోగా పోగా బరువెక్కి భూమై నిలిచిపోయింది. మరో చెంగల్వను అమ్మవారు చేతనందుకుని, మరోచేయి శివదేవయ్యకు అందియ్యగా భూమీఆకాశం కలిసి శుభం పలకగా, అయ్యా అమ్మా ఒక్క మనసుతో భూమీద పుట్టబోయే మనంటి బిడ్డలను తలచుకోగా, అయ్యకంటిలో ఉసుకు చూసి అమ్మ చిన్న నవ్వు నవ్వి చేతనున్న చెంగల్వను విసిరివేయగా అది పూలపానుపై విచ్చుకుంది గదరా! ఆ పానుపుమీద, అయ్యా అమ్మా కలకాలానికీ తొలిసారిగా ముచ్చటపడ్డారురా, నాయకుడికూనా —

'భూమి పుట్టంగనే అయ్యా, అమ్మా కాలు మోపిన చోట, నాయకుడు పాటుపడ్డాడురా - బాలుడా! దానికిదే మందు.

'ఆ మందు, భూమి పుట్టినాక యింతవరకూ తెచ్చినవారు లేరు. వాడినవారు లేరురయ్యా!

అయ్యకూ, అమ్మకూ పానుపైన చెంగల్వ వెన్నెలకు తడిసి, మెరుపుల్లో కరిగి, గడ్డగట్టి ఆకడనే ఉండిపోయినది. అదిరా మందు. చెంగల్వను చేత నద్దుకుని, ఆ చేతులు నాయకుడికి అద్దితే మళ్ళీ మనిషవుతాడురా!—

—'పుట్టి బుద్ధెరిగినాక, ఆడకన్ను చూసి ఉలికిపడని తనువై యుండాలిరా. పయనం ముగిసేదాకా, ఆకలి దప్పిక అణచుకోవాలిరా! అందుకు చాలినవాడేడిరా ?—అది నీకు తరమా" అంది గణాచారి!

"తరమే—"

"నీవు మల్లెపూవంటివాడివేనా ?—"

"అంబ మీద ఆన, కాకపోతినా దారిమయానే రావిపోనా !—'

'అయితే, అయ్యను కాచుకోరా! అడుగు ముందు కెయ్యరా!—' అని సింగం ఎలుగున పలికింది గణాచారి.

ఆ అవ్వకు మొక్కి, సిరిదేవమ్మకు మొక్కి అడుగు ముందుకు వేశాడు చికినాయకుడు—

గూడెం చేరుకుని, నాయకుడితో అంబ పలికిన తీరు చెప్పి చిన్నవాడు పయనంకట్టగా, దొడ్డనాయకుడు హుంకరింపుగా, 'నా కా మందుతో పనిలేదుర. యీ బతుక్కంత విలువలేదుర. ఏడుగురు తల్లులెత్తి పెంచిన కూనవు. కులంవోళ్ళను దిద్దుకోవలసిన నాయకుడివి. ఒంటిగా నిన్నంపలేను' అని వాపోయినాడు. చికినాయకుడు అయ్య ముంగాలిమీద ఒకచేయి, చెంపను ఒకచేయి ఉంచి— 'అయ్యకు ఆపదొచ్చినప్పుడు ఆదుకోలేనివోడు కులానికి

నాయకుడౌతాడా ! అయ్యా యిది నీవిచ్చిన తనువు కాదా; నీవు పంచిచ్చిన రగతం కాదా ! యీ బతుకు నీ చలువకాదా! నా అయ్య విలువ నాకు తెలుసు! పయనంకట్టక, బడుగల్లే యీడనే పడుండి, నీవు ఉసురు విడవగా, చూస్తూ ఉండమంటవా ? అది, నీకు పరువా, నీ బిడ్డకు పరువా ! నిన్నుద్ధరించలేని కొడుకు నేల కన్నావని ఆలోకంలో పెద్దలడిగితే, తలెత్తగలవా అయ్యా !— పోనీ, ఏ మెకమైనా నన్ను వేసుకుపోతుందని వెరపా ! విల్లమ్ములు పట్టిన బతుకైనాక మనసేత దానికో, దానిసేత మనకో కన్నుమూత బ్రహ్మ రాతేగంద! అందుకు, సింతలేదు గంద! కాని అయ్యా! తిరిగి రాకపోతినా, మరోపుటక పుట్టి అయినా, నీకు అక్కరకొస్తా. మేను ఒరిగిపోయినా, ఆశ గాలిలో కలవదు గంద ! సిరి దేవమ్మ కరుణించిందా యీ కంటితోనే బిడ్డను చూసుకుంటవు లేదా నేను మటుకు ఏపుటక పుట్టినా నీ కంటికి దూరంకాను !—' అనగా,—

దొడ్డనాయకుడు, బిడ్డను దీవించుకున్నాడు. చికి నాయకుడు, పయనంకట్టాడు.

* * * * *

పయనంకట్టి అప్పటికి జామైంది. అట్టనే నడవగా నడవగా, ఎన్ని జాములో గురుతుపోయింది. అడుగు బరువుగా పడుతూంది. మణికట్టులు ఉక్కుగుళ్ళల్లే దిగజారుతున్నాయ్. మోడ నిలువలేని బడలిక ముంచుకొస్తూంది. ఎత్తిన అడుగు నిలిపి, మరో తడవ సిరిదేవమ్మను తలుచుకుని, కన్నుమూసి, అడుగు వేసి, కన్ను తెరచాడు. ఆకాశం

నిండా తోరణాలుకట్టినట్లు చుక్కలు. చూపంత మేరా వెల్ల వెన్నెల-

యింకా ఏటివారనే నడుస్తున్నాడు. చూపు మేరలో, దప్పిక తీర్చుకుంటున్న జూలు మేకం పసిపట్టి, వార ఎత్తి గుర్రుమన్నది. అలవాటు కొద్దీ చికినాయకుడికి అమ్ము మీదికి చేయిపోయింది. ఆ చేయి చెంగల్వకు మీదుకట్టె నానని యాదకుతెచ్చుకుని, అడుగు అటువేశాడు. జూలు మేకం ముందుకు దుమికే ఊతం మీద ఒగ్గివుంది. యిక దుముకుతుంది. అంతలో కారుదున్నల మంద, ఎటు వెంపు నుంచో ఊచలల్లే వచ్చిపడి జూలు మేకాన్ని తరుముకు పోయినవి—

మరో అడుగు ముందుకు—

ఆకాశాన్నుంచి దట్టంగా పూసిన మల్లెతీగె వ్రేలాడుతూంది. దానిమీద ఒత్తుగా తుమ్మెదలు మూగి ఉన్నాయి. చికినాయకుడు దరికిరాగానే అవి చెల్లాచెదరై పోయినవి. మల్లెతీగె కాదు అది, తెల్లత్రాచుకదా అని పోల్చుకున్నాడు బాలుడు. త్రాచు పూలదండ పడినట్లు గభాలున చుట్లు చుట్లుగా, నాయకుడి మెడలో పడి పడగ ఎత్తి బుసకొడుతూండగా, ఆ బుసలో ఊపిరి పీల్చుకుంటూ గాలిలో తేలిపోతున్నట్లూ, పట్టు తప్పి రాలిపోతున్నట్లూ, తూలుతున్నట్లు, ఏదో మత్తు ఎక్కుతున్నట్లు, ఏమో తెలియనట్లు, ఒక్కక్షణం, అంతా మసకవేసుకుపోయి, తెప్పరిల్లగా - తాను ఎక్కడున్నదీ ఊపిరి, ఊపిరిగా, తెలిసొచ్చే తెలివి వచ్చింది.

కనుచూపు మేర, అపరంజి చిలకరించినట్లు, రంగులు పరచినట్లు, వెలుగు విరజిమ్మినట్లు ఉంది. మెత్తనిపచ్చపట్టు- పక్కనే పడగవిప్పి కదలకుండావున్న త్రాచు త్రాచు, తానూ పాకుతూ పోతున్నారు. అల్లంత మేర మంచిగంధం వాసన. అది దాటగానే మల్లెల గుమాళింపు, దాని సరసను పగడ పూలతావులు, ఆ తావిని ఒరుసుకుంటో అలవిమాలిన మత్తు. త్రాచు తళుకు తళుకు మంటూంది. తళుకులన్నీ ఒక్కచోట చుక్కకట్టుకుని, సికిలింత ముల్లు మొనంత మెరుపు. ఆ మెరుపే రేకలు. అదే చెంగల్వ! సిరిదేవమ్మ పలికిన చెంగల్వ!

నాయకుడు, లేని సత్తువ తెచ్చుకుని, చెంగల్వ మీదికి చేతులు జాపాడు. పడగవిప్పిన త్రాచు కస్సుమంది. చేతులు అట్టనే ఉంచాడు. బుస్సుమంది. ఆ చేయి వెనుకాడ లేదు. కాటేయబోయిన త్రాచు, ఒళ్లు విరుచుకుంటూ, కన్నెపడుచై, కలకల నవ్వి, ఆ చేతులు అందుకోబోయింది. నాయకుడు ససేమిరా అన్నాడు.

'పుణ్యంకొద్దీ పుటకెత్తాను నాయకుడా! అయ్యా, అమ్మా ఆదికాలంనాడు నాకు వరం యిచ్చారు. యుగాలు గడచినా కాచుకుని ఉన్నాను. యింక నిన్ను విడిచేనా?' అంది కన్నె.

'ఏమిటీ కథ!'

"మనకథే"

"మనం, ఎవరం?"

"ఎవరమో ఎరుకచేస్తాను. అలనాడు, అయ్యా అమ్మవారు, అల్లదిగో ఆ పానుపునఉండగా, మా తల్లికి గిలిగింతలై చిరునవ్వునవ్వగా, సిగలో తురుముకున్న వావిలి పూవు చెదిరి క్రిందపడలేదా! ఆ పూవును నేను కానా! నా మురిపెం చూసి, అయ్య గోముగా చందమామను చిదిమి, అల్ల తునకను, నన్నొల్లుకోమనలేదా? ఒల్లుకుంటివి, గురుతు లేదా! ఆ గడియలో ఒక్క ముచ్చటకే కరిగి మాయమైపోతివే! నే నందుకు వాపోగా ఆ తల్లి జాలిదలచి, నాకీ రూపమిచ్చి, యీ తావున నిలువనిచ్చి, ఏనాటికైనా సుఖపడేవని వరమిచ్చెనే! కాదనకు నాయకుడా" అని బతిమాలింది కన్నె!—

"కాదనను, మా అయ్యను బతికించుకుని నిన్ను ఆదరించే" నన్నాడు.

కూడదన్నది కన్నె—

నీ గోడు విననన్నాడు నాయకుడు.

"సుఖంకోరి రాలేదు. సౌఖ్యంకోరి రాలేదు. చిన్నదానా, నీ కథ కాదనను కాని, మా అయ్యను బతికించుకోక మానను. యిన్నియుగాలు కాచుకుంటినంటివే యింతలో తొందరా! ఏనాడో ఒల్లుకొంటినంటివే ఆ కత తలచుకు బతకరాదా! నన్ను మొగమాటపెట్టలేవు!– నా చేతులకు అడ్డురాకు,–" అని మొగంలోకిచూసి, కంటికి కన్నందనీయక నాయకుడు చేతులతో చెంగల్వను అద్దుకున్నాడు. కన్నె జలదరించి, కస్సుమని కాటు వేసింది.

కాటుతిని, నాయకుడు కన్నెవంక చూసి, ఒక్కనవ్వు నవ్వి—"యింక ఎన్నియుగాలు కాచుకుని ఉండాలో! అని జాలిపడి చెంగల్వకు అద్దిన చేతులు ఎత్తిపట్టుకుని, సిరిదేవమ్మనుతలచుకుంటూ, తిరిగిచూడక, అడుగు ఆపక, ఒక్క బిగివిన వచ్చిపడి అయ్యను ఆనుకున్నవాడాయెను.

గూడెం గూడెం కోలాహలమైపోయింది. అందరూ వాలలాడిపోతున్నారు. నాయకుడు మటుకు తూలిపోవడం చూసి ఎత్తి పెంచిన ఏడుగురు తల్లులూ, ముత్తలతో పాలు తెచ్చి బాలుడికి యిచ్చారు. నోటపట్టగానే విషం కమ్ముకు విరిగిపోయినాయి. పాలుకాదని నీరు పట్టారు. నీరు గుక్కెట దిగగానే, నాళాలన్నీ విషంకమ్మగా, నాయకుడు, వేకువను మంచుముద్దయిన మల్లెపువ్వల్లే రాలిపోయినాడు.

నాయకుడు రాలిపోంగనే, కోనంతా బుసకొడుతూ త్రాచు వచ్చిపడ్డది. చెక్కిలిమీద పడగఆన్చి బతిమాలుతూన్నట్టు పడివుంది. సిరిదేవమ్మ కొలువుచేసుకొనే గణాచారి, అక్కడికి ఉరికిపడి, తాచునుఎత్తిపట్టి, ఆచెంపా ఈ చెంపా చరిచి, "పోవే, పింజారి" అని విసిరివేసి, "అయ్యో నా తల్లీ! ఎంత నిర్భాగ్యురాలివే!" అని, ఆకాశం భూమీ దద్దరిల్లేట్టు అరచింది. కులంలో వేయిన్నొక్క విలుకాండ్లూ కమ్ముకుని చూస్తూండగా, వాలిపోయిన చికినాయకుడు, కరిగిపోయి మాయమైపోయినాడు. పైనున్న చందమామ, మబ్బు విడిచినట్లు, వెలుగువిచ్చుకున్నాడు. గణాచారి, కలకలనవ్వుతూ, అడుగో నీబిడ్డ! అని ఆకాశంకేసి చూపించి,

దొడ్డనాయకుడి వెన్ను చరిచింది. దొడ్డనాయకుడు తండ్రంత నవ్వు నవ్వాడు.

ఓబులయ్య కోనలో, చెంగల్వకు చేయెత్తి మొక్కినట్లు చందమామ ఎగువకూ దిగువకూ గోరాడి, దిగులుగా సాగిపోయినాడు. పడగవిప్పినత్రాచు బుసలో ఉసూరు - నిలిచిపోయింది.

—(o)—